

Länsstyrelsen
Västerbotten

Yttrande

Datum
2023-02-14

Diarienummer
9611-2022

1 (6)

Yttrande över Kommissionens förslag till revidering av ramdirektivet för vatten 2000/60/EC, prioämnesdirektivet 2008/105/EC och grundvattendirektivet 2006/118/EC

Ert diarienummer M2022/01113.

Sammanfattning

Länsstyrelsen Västerbotten ställer sig positiv till kommissionens intention med förslaget, att öka effektiviteten och flexibiliteten i övervakningen av förorenande ämnen, genom att harmonisera övervakningen, förbättra datautvärderingen och snabbare kunna anpassa övervakningen och gränsvärden utifrån nya rön. Länsstyrelsen ser ett stort behov av att ensa akvatisk miljöövervakning och dataförvaltning, på ett sådant sätt som underlättar rapportering och möjliggör en effektivare datautvärdering till nytta för uppföljning och egenkontroll. Länsstyrelsen ser också ett behov av att utöka nationell och regional miljöövervakning i ett långsiktigt perspektiv, för att även framledes utgöra basen för vår kunskap om miljötillståndet och fungera fullt ut som referens till verksamheters egenkontroll.

Länsstyrelsen understryker vikten av att de nya krav, som ställs genom föreslagna förändringar i direktiven, hamnar på en godtagbar nivå och att den administrativa bördan hos både verksamhetsutövare och myndigheter minskar.

Datum
2023-02-14

Diarienummer
9611-2022

Synpunkter på definitioner och särskilda förorenande ämnen i ramdirektivet för vatten

Länsstyrelsen tillstyrker de nya definitionerna i ramdirektivets artikel 2 och förslaget att särskilda förorenande ämnen (river basin specific pollutants) ska ingå vid klassificeringen av kemisk status. På så sätt blir regelverkets struktur tydligare och därmed också tydligare att kommunicera på regional och lokal nivå.

Synpunkter på standardiserade metoder

Standardiserade metoder på EU-nivå underlättar en samlad utvärdering av data från olika länder och gör det möjligt att snabbare uppmärksamma risker med olika kemiska ämnen. Länsstyrelsen tillstyrker därför förslaget men under vissa förutsättningar.

Förslaget bör inte drabba verksamhetsutövare eller myndigheter med större arbetsbelastning eller kostnader än idag, så vida formuleringen ”metod” inte även inbegriper den frekvens med vilken provtagning ska utföras. Ifall även provtagningsfrekvensen ska styras genom EU-standardiserad metod, behöver den begränsas till nuvarande omfattning. Det är också viktigt att omfattningen av övervakning står i proportion till påverkan eller påverkansrisk.

För att verksamhetsutövare ska följa EU-standarder behövs en förändring i nuvarande lagstiftning om egenkontroll.

Ett standardiserat förfarande kan också vara ett stöd för kommunerna i deras arbete med vattenförvaltning.

Tidsserier av befintlig övervakning riskerar att brytas, om metoder ändras. I dessa fall är kalibrering och överlappande övervakning viktig inom den nationella och regionala övervakningen, men inte nödvändig inom egenkontroll som har ett annat primärt syfte. Resurser behövs för detta.

Datum
2023-02-14

Diarienummer
9611-2022

Synpunkter på standardiserat dataformat och datarapportering

Länsstyrelsen tillstyrker under vissa förutsättningar även förslaget att Kommissionen ska fastställa format för rapportering av övervakningsdata och resulterande status samt att dessa ska tillgängliggöras minst en gång per år.

Välfungerande dataflöden är nödvändigt för arbetet med vattenförvaltning på regional och lokal nivå. Länsstyrelsen vill därför betona behovet av välfungerande datavärdskap och ser även att dessa behöver utvecklas till följd av föreslagna förändringar i direktiven.

Den föreslagna inrapporteringsfrekvensen innebär en minskad belastning för kommunala reningsverk och oförändrad för övriga verksamhetsutövare. Det bör vara till fördel för verksamhetsutövare att lagra data hos datavärd istället för att varje verksamhetsutövare ska ordna egna system. För att verksamhetsutövare ska rapportera data till datavärd i standardiserat format krävs också en förändring i lagstiftningen om egenkontroll. I dagsläget är det ett problem att all egenkontrolldata inte finns tillgänglig hos datavärdarna och därmed inte kan användas vid utvärderingar.

När det gäller statusdata vill Länsstyrelsen invända mot formuleringen om krav på årlig rapportering. I nuläget rapporteras status endast vart 6:e år. Länsstyrelsen vill istället gärna se en kontinuerlig rapportering vid tillgång till nya underlagsdata, så att status klassificeras och rapporteras endast för vattenförekomster där nya övervakningsdata tillkommit. Vinsten med en kontinuerlig rapportering av status skulle också vara att en ny statusklassificering blir tillgänglig direkt och kan ingå i olika utvärderingar och åtgärdsplanering, så som Länsstyrelsen antar att intentionen med förslaget är.

Synpunkter på rapportering av industriutsläpp

Länsstyrelsen ser positivt på en effektivisering av rapporteringen via portal för industriutsläpp enligt föreslagna förändringar i prioämnesdirektivet, men vill erinra om att inrapporterings omfattning, särskilt för mindre verksamheter, behöver vara rimliga i förhållande till verksamhetens påverkan. En översyn av tröskelvärden för elektronisk rapportering kommer troligen kräva en lagförändring.

Synpunkter på upprättandet av bevakningslista för grundvatten samt för prioämnen

Länsstyrelsen tillstyrker att kommissionen upprättar en bevakningslista över ämnen som medlemsstaterna ska övervaka, utifrån vetenskapliga rön från European Chemical Agency (ECHA), både till grundvattendirektivet och prioämnesdirektivet. Länsstyrelsen uppskattar flexibiliteten i hur förslaget är utformat, som innebär att kommissionen kan lägga till och ta bort ämnen från listan med utgångspunkt i rapporter från ECHA och utvärdering av det dataunderlag som genereras från medlemsstaterna.

Länsstyrelsen är mycket positiv till de möjligheter detta medför till tidiga och relevanta åtgärder som bland annat kan minska risken att kommuner drabbas av läckage av föroreningar till grundvattentäkter. Förslaget förbättrar möjligheterna att i ett tidigt skede uppmärksamma effekter av nya kemiska produkter eller ökad tillförsel av specifika kemikalier till miljön.

Synpunkter på nya ämnen och gränsvärden

Länsstyrelsen ser övergripande positivt på att ämnen och gränsvärdena har setts över till skydd för människors hälsa och miljön. Översyn utifrån ny kunskap är grundläggande för att uppfylla direktivets syften.

Länsstyrelsen ser problem med att det kan bli för stränga gränsvärden för vissa verksamheter. Detta gäller prioämnesdirektivet, då Länsstyrelsen bedömer att övervakning av ämnen som lagts till i grundvattendirektivet inte bör medföra särskilt stora förändringar för kommuner och verksamheter i länet. Länsstyrelsen konstaterar att tilläggen av läkemedelsämnen i prioämneslistan kan innebära ökade krav för mindre avloppsreningsverk, ifall de förslag på ändringar som rör kvartär rening i avloppsdirektivet blir verklighet. Länsstyrelsen anser att det inte är rimligt att små avloppsreningsverk får lika höga krav som större. Länsstyrelsen avstyrker därför de delar i förslaget som rör läkemedelsämnen.

Länsstyrelsen konstaterar också att de mer stränga gränsvärdena som föreslås för vissa ämnen i vissa fall kan påverka näringar i länet, såväl industrier som gruvor. Länsstyrelsen bedömer att för vissa av

Datum
2023-02-14

Diarienummer
9611-2022

verksamheterna borde undantag i form av mindre stränga krav kunna tillämpas, för vilket en tydlig vägledning behövs.

Länsstyrelsen ser positivt på förslagen av att lägga till gränsvärden för grupperna PFAS och PAH:er då detta kan fånga upp risker för fler ämnen, med liknande egenskaper och därmed påverkan.

Förslaget att möjliggöra att använda metoder med effektbaserade triggervärden, ger förbättrade möjligheter att övervaka blandningar av föroreningar och risker med dessa, vilket är en önskvärd riktning och en anpassning till nya metoder.

Länsstyrelsen konstaterar att även om vissa ämnen pekats ut i priodirektivet som sannolika att ackumuleras i sediment eller biota, har de inte fått gränsvärden för dessa matriser. Det vore önskvärt att EU tog fram fler gränsvärden för sediment då vissa av dessa ämnen främst kan detekteras där. Gränsvärden på EU-nivå skulle möjliggöra insamling av ett större dataunderlag för att ta fram effektbaserade gränsvärden.

Synpunkter på delegering av beslut om vilka ämnen som ska övervakas

Länsstyrelsen ser positivt på delegeringen till Kommissionen av vilka ämnen som ska vara med i listan över prioriterade ämnen samt deras gränsvärden, med stöd av EEA och ECHA, då detta gör att regelverket snabbare kan svara på resultat från forskning och kännedom om nya riskämnen. Länsstyrelsen vill dock understryka vikten av att de krav Kommissionen ställer på övervakning av dessa ämnen ligger på en rimlig nivå utifrån faktisk påverkan och påverkansrisk.

I prioämnesdirektivet delegeras även ansvaret att se över även vilka ämnen som ingår i bilaga II, river basin specific pollutants (före detta särskilt förorenande ämnen) till Kommissionen. Då olika länder har olika nationellt beslutade nivåer på gränsvärdena för dessa ämnen, kan det vara bra att kommissionen undersöker orsakerna till detta och det blir en fördel för medlemsstaterna att kunna ta del av andra länders gränsvärden genom den EU-gemensamma databasen. Länsstyrelsen anser att det är viktigt med inflytande från medlemsstaterna när EU-gemensamma gränsvärdena sätts för vissa av dessa ämnen.

Datum
2023-02-14

Diarienummer
9611-2022

Övriga synpunkter

Länsstyrelsen ser viktiga brister i akvatisk regional miljöövervakning och i nationell miljödataförvaltning, dels i förhållande till regionala behov, dels i förhållande till så väl nuvarande som föreslagna krav i direktiven 2000/60/EC, 2008/105/EC och 2006/118/EC. Det finns få övervakningsstationer för miljögifter i grundvatten och ytvatten i Västerbotten. Detta samtidigt som stora industrier etableras i området. Länsstyrelsen anser därför att den regionala akvatiska övervakningen behöver stärkas.

Länsstyrelsen anser att en mer sammanhållen miljödataförvaltning behöver komma till stånd i Sverige. Det skulle ge ytterligare samordningsvinster om den knyter an till den miljödataförvaltning som föreslås på EU-nivå genom förändringar i direktiven 2000/60/EC, 2008/105/EC och 2006/118/EC, där svensk miljödata ska levereras vidare till EU-gemensam dataförvaltning.

Länsstyrelsen vill i detta sammanhang betona vikten av att, trots samordning på EU-nivå och förändring i direktiven, lämna ett visst utrymme för nationella och regionala särdrag eller behov av miljöövervakning.

Beslut

I detta ärende har landshövding Helene Hellmark Knutsson varit beslutande och vattenförvaltningshandläggare Rebecca Bergelin varit föredragande. I ärendet har förutom föredragande och beslutande även enhetschef Eva Mikaelsson samt vattenförvaltningshandläggarna Anneli Sedin och Marilen Haver deltagit.